

■ ÚJRA MEGJELENT ■■■
A VÍZBE VESZŐ NYOMOKON
CÍMŰ KÖNYV

Örömmel olvasom, hogy az eszéki HunCro Sajtó és Nyomdaipari Kft. és az újvidéki Forum Könyvkiadó összefogásának köszönhetően elhagyta a nyomdát Baranyai Júlia *Vízbe vesző nyomokon* címmel, 1975-ben megjelent könyvének hasonló kiadása.

Nagyon hamar „hiánycikk” lett a rendkívül értékes könyv, amely a Drávaszögben élő nemzetársaink lelki, erkölcsi és szellemi életének állít maradandó emléket, és amely a régmúlt fényes ragyogásában láttatja az ott élő kis közösséget.

A szerző, Baranyai Júlia a Drávaszögről vall végtelen alázattal, nagy-nagy szeretettel. Azok nyomába szegődik, akik a mögöttünk maradt évszázadokban ott, a Drávaszögben a magyar művelődéstörténet nem egy fejezetét gazdagították. A könyv zárószavában így ír: „Vidékünk európai hírnevű embereinek lábnymait követtem a nemrég még vízjárta drávaszögi utakon, hogy végleg bele ne vesszenek a feledés évszázados mocsaraiba... A Drávaszög mai lakossága elfeledte azóta a múlt hírneves embereit, pedig e kiváló férfiak néha török börtönben latinul írt műveit Hagenauban, Lipcsében, Wittenbergben, Zürichben és Baselben adták ki a XV. vagy XVI. században... Ki tudja ma Laskón, hogy valamikor közöttük élt Szegedi Kis István doktor, és itt született valamikor Laskai Csókás Péter? Ki sejti Vörösmarton, hogy Laskai János, a költő kaptatott fel hajdan a gyalogúton reggelente a Deák-szurdok mélyéből a Kishegyre, hogy latinra, görögre és matematikára oktassa tanítványait a XVI. századi gimnáziumban!”

A *Vízbe vesző nyomokon* című könyvet most, csaknem három évtized után, új köntösben, de a régi tartalommal, végre megtalálhatjuk majd könyvesboltjainkban! Jó érzéssel írom le ezeket a sorokat, hiszen valahogy már az volt az érzésem, hogy a feledés süllyesztőjébe került ez a rendkívül hasznos, értékes kiadvány. Amikor megjelent 1976-ban, számos honi és anyaországi esztéta szólt róla. Nagyra értékelték Baranyai Júlia munkáját, nem győzték hangsúlyozni, hogy mennyire meglepte őket az a stílus, a szinte lírai hangvétel, amellyel a szerző a nagy mennyiségű anyagot feldogozta, olvasmányossá tette. Jó lenne, ha most, hosszú évtizedek után is érdemben szólnánk, illetve szólnának azok, akiknek ugye ez a dolguk, a könyvről, a *Vízbe vesző nyomokon*ról! Erre már azért is szükség lenne, mivel a mű megjelenése óta nemzedékek nőttek fel, nemzedékek léptek a régiék helyébe, és hiszem, hogy manapság kevesen ismerik itt nálunk a Drávaszöget,

mindenekelőtt annak gazdag múltját, kevesen tudják, hogy mit hagytak ránk az elmúlt évszázadok.

Ezúttal a könyv szerzőjéről, Baranyai Júliáról szeretnék néhány szót mondani. Neve, munkássága már nagyon rég egygé forrt Baranyával. Az idő már rég fogalomná ötvözte nevét, és hiszem, hogy mindenki, aki ismerte, csak végtelen tisztelettel emlékezik rá!

A negyvenes évek vége felé ismertem meg a Tanárnőt, Schneider Baranyai Júliát, aki akkor a vörösmarti Algimnáziumban tanított. Diákjai rajongtak érte, ragaszkodtak hozzá. Minden óra, amelyet a Tanárnő tartott, élmény volt számukra. Élmény volt, mert a törekeny, rendkívül szerény kis asszony onnan a katedráról olyan meggyőzően, olyan mélységgel, hittel szólt hozzájuk, amikor a tananyagról, a nyelvről, anyanyelvünkről beszélt, hogy azt csak nagy-nagy áhítattal lehetett hallgatni. A Tanárnő azonban nemcsak az órákon szerzett maradandó élményt tanítványainak, hanem a késő esti órákban is, amikor például az iskolai színjátszó szakosztállyal Móricz Zsigmond *Légy jó mindhalálig* című színművét igyekezett színpadra állítani. A Móricz-darabnak nagyon nagy sikere volt!

Dr. Tóth Lajos, aki azokban az években ugyancsak tagja volt a vörösmarti Algimnázium legendás tanári karának, visszaemlékezéseiben egy helyen így ír Baranyai Júliáról: „Felejthetetlen marad számomra a nagyszerű és fájó emlékü Júlia odaadó szorgoskodása, mindenre kiterjedő figyelme, a jó színészi alakításokon kicsorduló öröme és lelkesedése, amely a színdarab próbáin és előadásain gyakran kifejezésre jutott.”

Baranyai Júlia azonban nemcsak a vörösmarti Algimnázium embermeleg légkörében tette a dolgát, oktatta, nevelte, útjukra bocsátotta a fiatalokat, hanem valami hihetetlen belső energiával járta a Drávaszög falvait, kis településeit, és csaknem négy évtizeden keresztül tárgyi bizonyítékok után kutatott. A római kortól kezdve archeológiai és néprajzi leleteket gyűjtött, és azokat kezdetben egy eléggé nedves pincében helyezte el, hogy aztán évek múlva megszülessen, megszülethessen a Drávaszögi Tájmuzeum. Élete egyik nagyon óhajtott álma teljesült a múzeum létrehozásával. S büszke is volt rá! Joggal. Óriási munkát végzett.

Amikor a *Vízbe vesző nyomokon* című könyvével megajándékozott, ott valahol a hetvenes évek végén, az elő lapjára jellegzetes betűível ezt írta: „Sok szeretettel adja át a mi Drávaszögünk üzenetét, Júlia.” Most, hogy annyi év után újra felidézem emlékét, különös súlyt kap ez az üzenet. Valami láthatatlan erőt sugároz, megtartó erőt. S

talán most látom, érzem igazán a Tanárnőnek, Baranyai Júliának a nagyságát, azt a szellemi és erkölcsi tisztaságot, amellyel megszépítette a maga kis világát, és amellyel sokunkat megajándékozott.

Végezetül Németh Istvánnak, a Délvidék egyik legmarkánsabb és legismertebb íróemberének néhány mondatát idézem: „Nekem, amióta megismertem, igazából mindig Ő jelentette a Drávaszöveget, Baranyát. Ennek a tájnak a szelídsége, melankóliája, egyedülvalósága számomra a Tanárnőben testesült meg. Ő maga volt Baranya. Senkit most semmivel se tudnék annyira azonosítani, mint Ő magát Vörösmarttal, Kopáccsal, Laskóval, Sepsével. Ment, mendegélt előre a kicsi asszony, s bevilágította a maga mögött hagyott ösvényeket. Ha már nem volt, avagy nemigen volt mibe kapaszkodni most, a szikkadó jelenben, fölragyogtatta a múltat, bizonyára azért, hogy erőt gyűjtsenek belőle azok, akik a lámpát tovább akarják vinni.”

A közös összefogással megjelentetett könyv, a *Vízbe vesző nyomokon*, ha csaknem harminc esztendő után kerül is az olvasó kezébe, a kisebbségi sorsba kényszerítettek számára sokat jelenthet. Ugyanis a múlt öröksége, a szülőföldbe kapaszkodó gyökerek sziklaszilárdsága önbizalmunkat erősíti, a megmaradás, a fennmaradás fáklyáját emeli magasra, nagyon magasra!

Hét Nap, 2004. augusztus 25. 30.

